

РАРИТЕТНІ АСОЦІАЦІЇ ЛІСОВОЇ РОСЛИННОСТІ ПОНИЗЗЯ РІК ЛАТОРИЦІ ТА УЖА

Фельбаба-Клушина Л.М., Бізіля А.С., Бокшан О.В.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

Пониззя рік Латориці й Ужа охоплює Закарпатську низовину та передгір'я Вулканічного хребта. Нами проведені геоботанічні дослідження передгір'я в межах висот 200-400 м над р.м. в межах Ужгородського (околиці міста Ужгород, село Холмець, Холмовецька гора, Ворочево, заповідне урочище Тепла Яма) та Мукачівського районів (околиці сіл Чинадієво та Карпати). Описи лісової рослинності зроблено за класичною методикою, а назви асоціацій приведено за домінантною класифікацією у відповідності з принципами виділення раритетних угруповань, прийнятих у Зеленій книзі України (2009). В результаті досліджень скельнодубових та буково-скельнодубових лісів виявлено кілька раритетних асоціацій, включених до Зеленої книги України (2009), доповнені відомості про їхнє поширення. Формация *Querceta petraeae* зокрема включає особливо рідкісну асоціацію ***Quercetum (petraeae)-melicosum uniflorae***. У Зеленій книзі угруповання мають статус «перебувають під загрозою зникнення». Вони наводилися виключно для Гірського масиву Красна Полонинського хребта, що знаходиться в Карпатському біосферному заповіднику (Стойко, 2009). Згідно наших досліджень такі угруповання трапляються на північно-західних відрогах Вулканічного хребта в межах висот 230-250 м над р.м. на масиві Червениця в околицях м. Ужгород. Цей факт та попередні дослідження мохоподібних дають підставу пропонувати масив до заповідання. У деревному ярусі домінує лише дуб скельний. Характерною ознакою угруповання є практично відсутність підліску, домінування *Melica uniflora* Retz., який з початку травня до початку серпня утворює проективне покриття до 60%. Поодинокі відмічені *Galium odoratum* (L.) Scop., *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce, *Stellaria holostea* L., *Luzula lusuloides* (Lam.) Dandy & Wilmott. Угруповання асоціації ***(Quercetum (petraeae) - luzulosum lusuloides)*** цієї ж формації трапляються на Червеницькому масиві, на Холмецькій горі та в заповідному урочищі Тепла яма в околицях села Ворочево. Вони теж мають статус «перебувають під загрозою зникнення». У деревному ярусі наявний лише дуб скельний; підлісок не

сформований, трав'яний ярус утворює покриття до 40%. У ньому домінує *Luzula luzuloides*, яка знаходиться на північній межі суцільного поширення. Наступне угруповання асоціації ***Querceto (petraeae) - Fagetum (sylvaticae) galiosum odorati*** (формація *Fageta sylvaticae*) трапляються у названих локаціях попередньої асоціації, а також в околицях сіл Чинадієво й Карпати. У деревному ярусі співдомінують дуб скельний та бук лісовий, у трав'яному домінує *Galium odoratum* з проєктивним покриттям 30-40%. Угруповання асоціації ***Querceto (petraeae) - Fagetum (sylvaticae) vincosum minoris*** цієї ж формації траплялися нам лише на Холмецькій горі та на Червеницькому масиві. *Vinca minor* L. має покриття до 70%. Майже в усіх наведених угрупованнях поодинокі ростуть *Convallaria majalis* L., *Majanthemum bifolium* (L.) F.M. Schmidt, *Lamium galeobdolon* (L.) L., *Anemone nemorosa* L., *Carex sylvatica* Huds., *Pulmonaria obscura* Dumort. та деякі інші види.